

การพัฒนารูปแบบการนิเทศภายในแบบมีส่วนร่วมของสถานศึกษา
สังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย
ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ*

THE DEVELOPMENT OF SCHOOL-PARTICIPATED INTERNAL
SUPERVISION MODEL THE OFFICE OF THE NON-FORMAL AND
INFORMAL EDUCATION OF THE NORTH EAST

ดิศกุล เกษมสวัสดิ์¹

Disakul Kasemsawas¹

มหาวิทยาลัยศรีปทุม วิทยาเขตขอนแก่น¹

Sripatum University Khon Kaen Campus¹

Email : disakul@nfe.go.th

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนารูปแบบการนิเทศภายในแบบมีส่วนร่วมของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ แบ่งออกเป็น 2 ระยะ 1)สภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์และความต้องการจำเป็น กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษาและครู กศน. จำนวน 240 คน 2)สร้างรูปแบบการนิเทศภายในแบบมีส่วนร่วมของสถานศึกษา กลุ่มผู้ให้ข้อมูล ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษาและครู กศน. จำนวน 6 คน และ ผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 9 คน เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล คือ แบบสอบถาม แบบสัมภาษณ์ แบบบันทึกการสนทนากลุ่ม และแบบประเมินรูปแบบแบบทดสอบ และแบบประเมินประสิทธิภาพ วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติบรรยาย ได้แก่ การแจกแจงความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การวิเคราะห์ความต้องการจำเป็น $PNI_{modified}$

ผลการวิจัยพบว่า 1. สภาพปัจจุบัน อยู่ในระดับปานกลาง สภาพที่พึงประสงค์ อยู่ในระดับมากที่สุด ลำดับความต้องการจำเป็น การเตรียมการนิเทศ รูปแบบและแนวทางการนิเทศ การดำเนินการนิเทศ และการประเมินผลการนิเทศ ตามลำดับ 2. ผลการสร้างรูปแบบ ประกอบด้วย 5 ส่วน คือ ส่วนที่ 1 หลักการ และวัตถุประสงค์ ส่วนที่ 2 เนื้อหาของรูปแบบ ส่วนที่ 3 กระบวนการพัฒนา ส่วนที่ 4 การประเมินผล

และส่วนที่ 5 เงื่อนไขความสำเร็จ ผลการประเมินความเหมาะสมอยู่ในระดับมากและความเป็นไปได้ อยู่ในระดับมากที่สุด

คำสำคัญ : 1. การพัฒนารูปแบบ 2. การนิเทศภายในแบบมีส่วนร่วม 3. การศึกษานอกระบบ

ABSTRACT

The objectives of this research were to Develop of School-participated Internal Supervision Model the Office of the Non-formal and Informal Education of the North East, The research was divided into 2 phases: 1) Study the current condition, the Desirable condition and the needs, The sample group there were 240 School Directors and Teachers. 2) Set the School-participated Internal Supervision Model the Office of the Non-formal and Informal Education, informant group School Directors and Teachers comprising 6 people and 9 experts. The tools used for data collection were a questionnaire, an interview form, Focus group form and a model assessment form, Quiz and Efficiency evaluation form. Data were analyzed by using descriptive statistics such as frequency distribution, percentage, mean, standard deviation, analyze the priorities of the necessary needs with the PNI_{modified}.

The results were as follows: 1. the current conditions were at medium level, Desirable condition at the highest level, the needs are arranged in the following order: Preparation for supervision, Model and guidelines, Supervision, and Evaluation of supervision of supervision respectively. 2. Result of Set the Model consists of 5 parts: Part 1, Principles and Objectives, Part 2, Contents, Part 3 development process, Part 4 evaluation and Part 5 conditions of success, the results of the suitability assessment were at the high level and the feasibility was at the highest level.

Keywords : 1. The Development of Model 2. School-participated Internal Supervision 3. Non-formal Education

1. ความสำคัญและที่มาของปัญหาที่ทำการวิจัย

การพัฒนาการศึกษาและต้องผนวกกับการจัดการนิเทศการศึกษา จึงเป็นเหตุผลหนึ่งที่ต้องมีการนิเทศสถานศึกษา เพื่อพัฒนาการศึกษาให้เกิดคุณภาพ นั่นคือ ความพยายามทุกอย่าง

ของผู้ปฏิบัติหน้าที่ทางการศึกษาในการให้ความช่วยเหลือแนะนำครูหรือบุคลากรที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาในด้านต่างๆ โดยเฉพาะการปรับปรุงวิธีสอน ที่จะช่วยพัฒนาครูให้เกิดความงอกงามทางวิชาชีพทางการศึกษาให้รู้จักเลือกและใช้วัสดุอุปกรณ์การสอน ปรับปรุงหลักสูตรและเลือกเนื้อหาสาระที่จะนำมาสอน ที่จะรวมถึงการพัฒนาและปรับปรุงวิธีสอนและการประเมินผลการสอน (Good, 1993) กระบวนการนิเทศการศึกษาต้องดำเนินการอยู่บนหลักการของประชาธิปไตย เคารพซึ่งกันและกัน การมีส่วนร่วมและร่วมมือในการดำเนินงานเพื่อปรับปรุงการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ให้ดียิ่งขึ้นด้วยทักษะและความสามารถของศึกษานิเทศก์ผู้ทำงานร่วมกับครู ตลอดจนเทคนิคและวิธีการต่างๆ ที่ศึกษานิเทศก์นำมาใช้ในการนิเทศการศึกษา (ธิดา ชันดาวงศ์, 2558)

การนิเทศการศึกษามีความสำคัญต่อการเพิ่มประสิทธิภาพให้กับสถานศึกษา ซึ่งตั้งอยู่บนหลักการด้านวิชาการ มีจุดมุ่งหมายชัดเจนเป็นประชาธิปไตย รับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น รวมทั้งการให้ขวัญและกำลังใจแก่ผู้ปฏิบัติงาน (อดิศักดิ์ สมบูรณ์กุล, 2553) ภารกิจที่สำคัญประการหนึ่งของผู้บริหารก็คือการนิเทศ โดยเฉพาะการนิเทศการสอนของครูให้มีการพัฒนาและส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ให้บรรลุวัตถุประสงค์ เป็นกระบวนการที่เสริมสร้างการสอนของครูให้มีประสิทธิภาพและทำให้ได้ข้อมูลในการวางแผนในการพัฒนาการศึกษา การสร้างสื่อและนวัตกรรมในการจัดการเรียนรู้ให้กับผู้เรียนได้ถูกต้องตามจุดมุ่งหมายของหลักสูตรสถานศึกษา และยังมีมุ่งให้เกิดความร่วมมือและประสานงานกันเป็นอย่างดี การทำงานเป็นทีม การสร้างเจตคติที่ดีในการทำงาน ความร่วมมือในการแก้ปัญหา (สุรศักดิ์ ปาเฮ, 2545)

การนิเทศแบบมีส่วนร่วม เป็นกระบวนการทำงานร่วมกันระหว่างผู้นิเทศและผู้รับการนิเทศ ตั้งแต่ต้นจนจบกระบวนการนิเทศ ซึ่งมีเป้าหมายที่จะพัฒนาคุณภาพการศึกษา การนิเทศแบบมีส่วนร่วมเป็นการทำงานอยู่บนพื้นฐานแนวคิดเกี่ยวกับหลักการนิเทศ กศน. ซึ่งมีภารกิจงานกว้างขวางทั้งด้านกลุ่มเป้าหมาย กิจกรรม ผู้จัดกิจกรรม มีทั้งหน่วยงานสถานศึกษาและเครือข่ายทำหน้าที่เกี่ยวข้องกับการจัดกิจกรรมและส่งเสริมการจัดกิจกรรม การจัดการศึกษาของ กศน. จำเป็นที่จะต้องจัดการศึกษาให้สอดคล้องกับสภาพปัญหาและความต้องการของผู้เรียนและชุมชนที่เป็นกลุ่มเป้าหมาย ดังนั้นการนิเทศงาน กศน. จึงมีจุดมุ่งหมายเพื่อพัฒนาคน พัฒนางาน สร้างประสานสัมพันธ์และสร้างขวัญกำลังใจให้กับครูและผู้ปฏิบัติงาน กศน. โดยดำเนินการอย่างเป็นระบบเพื่อพัฒนาครูและผู้ปฏิบัติงานให้สามารถจัดกิจกรรม กศน. และส่งเสริมให้ภาคีเครือข่ายจัดกิจกรรมการเรียนรู้กับผู้เรียนและผู้รับบริการอย่างมีคุณภาพ การนิเทศแบบมีส่วนร่วมของ กศน. ใช้หลักการเรียนรู้ร่วมกัน หลักการทำงานเป็นทีม หลักการทำงานอย่างเป็นระบบ และหลักของการพัฒนาที่ยั่งยืน (อัญชลี ธรรมะวิจิตรกุล, 2553)

การพัฒนาการนิเทศโดยใช้รูปแบบการนิเทศภายในแบบมีส่วนร่วมของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

เป็นการช่วยเหลือครูในการยกระดับคุณภาพการศึกษา เพราะรูปแบบการพัฒนาจะช่วยการถ่ายทอดความคิด ความเข้าใจ ตลอดทั้งจินตนาการที่มีต่อปรากฏการณ์หรือเรื่องราวใดๆ ให้ปรากฏโดยเป็นการแสดงโครงสร้างที่เกี่ยวข้องเชื่อมโยงกันของหน่วยต่างๆ หรือตัวแปรต่างๆ ในเชิงความสัมพันธ์เชิงเหตุและผลอย่างกระชับภายใต้หลักการอย่างมีระบบ (อุทุมพร จามรมาน, 2544; เยาวดี วิบูลย์ศรี, 2552; Bardo&Hartman, 1982)

จากปัญหาและความสำคัญของการนิเทศภายในแบบมีส่วนร่วมของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย ดังกล่าวข้างต้น ผู้วิจัยมองเห็นปัญหาและตระหนักถึงความสำคัญของคุณภาพผู้เรียน สมควรที่จะได้รับการปรับปรุงแก้ไขและพัฒนาให้ดีขึ้น จึงต้องการพัฒนาการนิเทศการจัดการเรียนรู้ของผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในการดำเนินการนิเทศภายในแบบมีส่วนร่วมของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ให้มีระบบ มีรูปแบบที่น่าเชื่อถือ และเป็นที่ยอมรับ เพื่อช่วยเหลือครูยกระดับคุณภาพการศึกษาให้มีประสิทธิภาพและเกิดประสิทธิผลต่อไป

2. วัตถุประสงค์ของการวิจัย

2.1 เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ และความต้องการจำเป็นของการนิเทศภายในแบบมีส่วนร่วมของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

2.2 เพื่อสร้างรูปแบบการนิเทศภายในแบบมีส่วนร่วมของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

3. ประโยชน์ที่ได้รับจากการวิจัย

3.1 ได้ทราบสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์และความต้องการจำเป็นของการนิเทศภายในแบบมีส่วนร่วมของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ สำหรับนำไปใช้ในศึกษาโรงเรียนที่มีวิธีปฏิบัติเป็นเลิศและยกวางรูปแบบ

3.2 ได้รูปแบบการนิเทศภายในแบบมีส่วนร่วมของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ สำหรับนำไปใช้ในการบริหารและปฏิบัติตามวิธีปฏิบัติเพื่อพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณภาพตามมาตรฐานการศึกษาต่อไป

4. วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยเรื่อง การพัฒนารูปแบบการนิเทศภายในแบบมีส่วนร่วมของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยในภาคตะวันออกเฉียงเหนือเป็นการวิจัยแบบผสมผสาน(Mixed Methods Research) แบ่งการดำเนินการเป็น 2 ระยะ ดังนี้

ระยะที่ 1 ศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ของการนิเทศภายในแบบมีส่วนร่วมของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ประชากร ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา และครู กศน. จำนวน 644 คน จำแนกเป็น ผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 322 คน ครู กศน. จำนวน 322 คน (กรมส่งเสริมคุณภาพสิ่งแวดล้อม, 2564) กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา และครู กศน. จำนวน 240 คน จำแนกเป็น ผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 120 คน ครู จำนวน 120 คน โดยผู้วิจัยได้ดำเนินการกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยเทียบจำนวนประชากรทั้งหมด กับตารางสำเร็จรูปของเครจซีและมอร์แกน (Krejcie and Morgan) และคำนวณหาจำนวนกลุ่มตัวอย่างตามสัดส่วนของประชากรที่ได้มาจากวิธีการสุ่มแบบแบ่งชั้น(Stratified Random sampling) (บุญชม ศรีสะอาด, 2556) เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นแบบสอบถาม นำข้อมูลจากแบบสอบถามมาหาค่าดัชนีความต้องการจำเป็น (Priority Needs Index) สถิติที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่าดัชนีความสอดคล้อง และค่าดัชนีความต้องการจำเป็น

ระยะที่ 2 สร้างรูปแบบการนิเทศภายในแบบมีส่วนร่วมของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยในภาคตะวันออกเฉียงเหนือกลุ่มผู้ให้ข้อมูล ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา และครู กศน. จากสถานศึกษาที่ได้รับรางวัลสถานศึกษาที่มีผลงานดีเด่นด้านการนิเทศภายในสถานศึกษา ของสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยในระดับจังหวัด ปีงบประมาณ 2563 จำนวน 3 แห่ง แห่งละ 2 คน รวมกลุ่มผู้ให้ข้อมูลจำนวน 6 คน โดยการเลือกแบบเจาะจง(Purposive Sampling) เพื่อนำไปสู่การศึกษาทำหาค่าดัชนีความต้องการจำเป็นกลุ่มผู้ให้ข้อมูลในการสนทนากลุ่มตรวจสอบยืนยันและประเมินรูปแบบ ได้แก่ ผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 9 คน เลือกแบบเจาะจง(Purposive Sampling) เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบสัมภาษณ์ แบบบันทึกการสนทนากลุ่ม และแบบประเมินรูปแบบสถิติที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

5. ผลการวิจัย

5.1 ผลการศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ของการนิเทศภายในแบบมีส่วนร่วมของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

ตารางที่ 1 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน สภาพปัจจุบัน และสภาพที่พึงประสงค์ของการนิเทศภายในแบบมีส่วนร่วมของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ โดยรวมรายด้าน

การนิเทศภายในแบบมีส่วนร่วมของสถานศึกษา	สภาพปัจจุบัน			สภาพที่พึงประสงค์			PNI	ลำดับ
	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ การ ดำเนิน งาน	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ การ ดำเนิน งาน		
1. ด้านการเตรียมการนิเทศ	3.33	0.66	ปานกลาง	4.67	0.47	มากที่สุด	0.402	1
2. ด้านรูปแบบและแนวทางการนิเทศ	3.34	0.65	ปานกลาง	4.65	0.47	มากที่สุด	0.392	2
3. ด้านการดำเนินการนิเทศ	3.38	0.60	ปานกลาง	4.63	0.45	มากที่สุด	0.370	3
4. ด้านการประเมินผลการนิเทศ	3.41	0.59	ปานกลาง	4.60	0.48	มากที่สุด	0.349	4
โดยรวม	3.37	0.63	ปานกลาง	4.64	0.47	มากที่สุด	0.378	

จากตารางที่ 1 พบว่า สภาพปัจจุบันของการนิเทศภายในแบบมีส่วนร่วมของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง($\bar{X}=3.37$) พิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า มีการปฏิบัติอยู่ในระดับปานกลางทุกด้าน เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ได้ดังนี้ ด้านการประเมินผลการนิเทศ($\bar{X}=3.41$) ด้านการดำเนินการนิเทศ($\bar{X}=3.38$) ด้านรูปแบบและแนวทางการนิเทศ($\bar{X}=3.34$)และด้านการเตรียมการนิเทศ($\bar{X}=3.33$) สภาพที่พึงประสงค์ โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด($\bar{X}=4.64$) พิจารณาเป็นรายด้านพบว่า มีสภาพที่พึงประสงค์อยู่ในระดับมากที่สุดทุกด้าน เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ได้ดังนี้ ด้านการเตรียมการนิเทศ($\bar{X}=4.67$) ด้านรูปแบบและแนวทางการนิเทศ($\bar{X}=4.65$) ด้านการดำเนินการนิเทศ($\bar{X}=4.63$)และด้านการติดตาม($\bar{X}=4.60$) ลำดับความต้องการจำเป็น เรียงลำดับความต้องการจำเป็นจากมากไปหาน้อย ได้ดังนี้ ลำดับที่ 1 ด้านการเตรียมการนิเทศ($PNI_{\text{modified}} = 0.402$) ลำดับที่ 2 ด้านรูปแบบและแนวทางการนิเทศ($PNI_{\text{modified}} = 0.392$) ลำดับที่ 3 ด้านการดำเนินการนิเทศ($PNI_{\text{modified}} = 0.370$) และลำดับที่ 4 ด้านการประเมินผลการนิเทศ($PNI_{\text{modified}} = 0.349$)

5.2 ผลการสร้างรูปแบบการนิเทศภายในแบบมีส่วนร่วมของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ดังตารางที่ 2

ตารางที่ 2 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของรูปแบบการนิเทศภายในแบบมีส่วนร่วมของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ โดยรวม

รูปแบบการนิเทศภายใน	ความเหมาะสม			ความเป็นไปได้		
	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ
ส่วนที่ 1 หลักการและวัตถุประสงค์	4.62	0.52	มากที่สุด	4.73	0.47	มากที่สุด
ส่วนที่ 2 เนื้อหาของรูปแบบ	4.44	0.53	มาก	4.44	0.53	มาก
ส่วนที่ 3 กระบวนการพัฒนา	4.47	0.52	มาก	4.53	0.52	มากที่สุด
ส่วนที่ 4 การประเมินผล	4.44	0.53	มาก	4.44	0.53	มาก
ส่วนที่ 5 เงื่อนไขความสำเร็จ	4.47	0.52	มาก	4.53	0.52	มาก
โดยรวม	4.49	0.52	มาก	4.53	0.51	มากที่สุด

จากตารางที่ 2 พบว่า รูปแบบการนิเทศภายในแบบมีส่วนร่วมของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ประกอบด้วย 5 ส่วน คือ ส่วนที่ 1 หลักการและวัตถุประสงค์ ส่วนที่ 2 เนื้อหาของรูปแบบ ประกอบด้วย หน่วยการพัฒนาที่ 1 การเตรียมการนิเทศ หน่วยการพัฒนาที่ 2 รูปแบบและแนวทางการนิเทศหน่วยการพัฒนาที่ 3 การดำเนินการนิเทศหน่วยการพัฒนาที่ 4 การประเมินผลการนิเทศ ส่วนที่ 3 กระบวนการพัฒนา ส่วนที่ 4 การประเมินผล และส่วนที่ 5 เงื่อนไขความสำเร็จ ผลการประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของรูปแบบ โดยผู้ทรงคุณวุฒิ 9 คน ด้านความเหมาะสมโดยรวมอยู่ในระดับมาก($\bar{X}=4.49$) และด้านความเป็นไปได้ โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด($\bar{X}=4.53$)

6. อภิปรายผลการวิจัย

ผลการวิจัยการพัฒนาารูปแบบการนิเทศภายในแบบมีส่วนร่วมของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ สามารถอภิปรายผล ได้ดังนี้

6.1 ผลศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ของการนิเทศภายในแบบมีส่วนร่วมของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยในภาคตะวันออกเฉียงเหนืออภิปรายผล ดังนี้

6.1.1 สภาพปัจจุบันของศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ของการนิเทศภายในแบบมีส่วนร่วมของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยในภาคตะวันออกเฉียงเหนือโดยรวมรายด้านอยู่ในระดับปานกลาง ทั้งนี้เป็นเพราะว่าสถานศึกษาสังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยแต่ละแห่งในภาคตะวันออกเฉียงเหนือผู้บริหารมีการดำเนินการนิเทศการศึกษาตามสภาพบริบทของชาตนวัตกรรมการดำเนินการอย่างเป็นรูปธรรม ดังที่ สุรศักดิ์ ปาเฮ (2545) ได้นำเสนอว่า ภารกิจที่สำคัญประการหนึ่งของผู้บริหารก็คือการนิเทศ โดยเฉพาะการนิเทศการสอนของครูให้มีการพัฒนาและส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ให้บรรลุวัตถุประสงค์ เป็นกระบวนการที่เสริมสร้างการสอนของครูให้มีประสิทธิภาพและทำให้ได้ข้อมูลในการวางแผนในการพัฒนาการศึกษา การสร้างสื่อและนวัตกรรมในการจัดการเรียนรู้ให้กับผู้เรียนได้ถูกต้องตามจุดมุ่งหมายของหลักสูตรสถานศึกษา และยังมีมุ่งให้เกิดความร่วมมือและประสานงานกันเป็นอย่างดี การทำงานเป็นทีม การสร้างเจตคติที่ดีในการทำงาน ความร่วมมือในการแก้ปัญหา สอดคล้องกับงานวิจัยของ อมรรัตน์ ราชจันดี (2560) ได้วิจัยเรื่องการพัฒนาแนวทางการนิเทศภายในสำหรับศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอ สังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดขอนแก่น ผลการวิจัยพบว่าสภาพปัจจุบันของการนิเทศภายในสำหรับศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอโดยรวมอยู่ในระดับมาก และสอดคล้องกับงานวิจัยของ สรรเพชญ์ ศิริเกตุ (2563) ได้วิจัยเรื่องการพัฒนารูปแบบการนิเทศภายในแบบมีส่วนร่วมของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดกาฬสินธุ์ ผลการวิจัยพบว่า สภาพปัจจุบันการนิเทศภายในแบบมีส่วนร่วมของสถานศึกษา สำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดกาฬสินธุ์โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก

6.2.2 สภาพที่พึงประสงค์ของศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ของการนิเทศภายในแบบมีส่วนร่วมของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ โดยรวมรายด้านอยู่ในระดับมากที่สุด ทั้งนี้เป็นเพราะว่า แต่ละสถานศึกษาสังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยในภาคตะวันออกเฉียงเหนือมีความต้องการยกระดับคุณภาพการศึกษาให้เกิดประสิทธิผลมากยิ่งขึ้นจากการนิเทศภายในแบบมีส่วนร่วม ดังที่ อัญชลี ธรรมะวิธิกุล (2553) ได้เสนอว่า การนิเทศแบบมีส่วนร่วมเป็นการทำงานอยู่บนพื้นฐานแนวคิดเกี่ยวกับหลักการนิเทศ กศน. ซึ่งมีภารกิจงานกว้างขวางทั้งด้านกลุ่มเป้าหมาย กิจกรรม ผู้จัดกิจกรรม มีทั้งหน่วยงานสถานศึกษาและเครือข่ายทำหน้าที่เกี่ยวข้องกับ การจัดกิจกรรมและส่งเสริมการจัดกิจกรรม การจัดการศึกษาของ กศน. จำเป็นที่จะต้องจัดการศึกษาให้สอดคล้องกับสภาพปัญหาและความต้องการของผู้เรียนและชุมชนที่เป็นกลุ่มเป้าหมาย สอดคล้อง

กับงานวิจัยของทิพากร กิ่งมิ่งแฮ (2560) ได้วิจัยเรื่อง การพัฒนาแนวทางการนิเทศแบบสอนแนะ สำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 4 ผลการวิจัยพบว่า สภาพที่พึงประสงค์ของการนิเทศแบบสอนแนะสำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 4 โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด และสอดคล้องกับงานวิจัยของ สายฟ้า หาสี่สุข (2564) ได้วิจัยเรื่อง การพัฒนารูปแบบการนิเทศการสอนภาษาไทยในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 4 ผลการวิจัยพบว่า สภาพที่พึงประสงค์ของการนิเทศการสอนภาษาไทยในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 4 โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด

6.2.3 ลำดับความต้องการจำเป็นในการนิเทศภายในแบบมีส่วนร่วมของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ดังนี้ ลำดับที่ 1 ด้านการเตรียมการนิเทศ ลำดับที่ 2 ด้านรูปแบบและแนวทางการนิเทศ ลำดับที่ 3 ด้านการดำเนินการนิเทศ และลำดับที่ 4 ด้านการประเมินผลการนิเทศ ตามลำดับ ทั้งนี้เป็นเพราะว่าการนิเทศการศึกษาแบบมีส่วนร่วมต้องดำเนินไปโดยยึดหลักประชาธิปไตย เคารพความคิดเห็นของทุกฝ่าย ดังที่ ธิดา ชันดาวงศ์ (2558) นำเสนอไว้ว่า กระบวนการนิเทศการศึกษาต้องดำเนินการอยู่บนหลักการของประชาธิปไตย เคารพซึ่งกันและกัน การมีส่วนร่วมและร่วมมือในการดำเนินงานเพื่อปรับปรุงการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ให้ดียิ่งขึ้นด้วยทักษะและความสามารถของศึกษานิเทศก์ผู้ทำงานร่วมกับครู ตลอดจนเทคนิคและวิธีการต่างๆ ที่ศึกษานิเทศก์นำมาใช้ในการนิเทศการศึกษา สอดคล้องกับงานวิจัยของ อรุณา บวรศักดิ์ (2561) ได้วิจัยเรื่อง การพัฒนารูปแบบการนิเทศที่ส่งเสริมทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณ สำหรับครูวิทยาศาสตร์ในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา ผลการวิจัยพบว่า ความต้องการจำเป็นเรียงลำดับได้ดังนี้ หลักการนิเทศ การประเมินผลและปรับปรุงงาน และการให้ความรู้และวิธีการเรียนรู้ และสอดคล้องกับงานวิจัยของ สายฟ้า หาสี่สุข (2564) ได้วิจัยเรื่อง การพัฒนารูปแบบการนิเทศการสอนภาษาไทยในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 4 ผลการวิจัยพบว่าความต้องการจำเป็นเรียงลำดับดังนี้ การศึกษาสภาพปัจจุบัน ปัญหาและความต้องการ การวางแผนและกำหนดทางเลือก การประเมินผลและรายงานผล และการปฏิบัติการณ์เทศ

6.2 ผลการสร้างรูปแบบการนิเทศภายในแบบมีส่วนร่วมของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

6.2.1 ผลการสร้างรูปแบบการนิเทศภายในแบบมีส่วนร่วมของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ประกอบด้วย 5 ส่วน คือ ส่วนที่ 1 หลักการและวัตถุประสงค์ ส่วนที่ 2 เนื้อหาของรูปแบบ ประกอบด้วย หน่วยการพัฒนาที่ 1 การเตรียมการนิเทศ หน่วยการพัฒนาที่ 2 รูปแบบและแนวทางการนิเทศ หน่วยการพัฒนาที่ 3 การดำเนินการนิเทศ หน่วยการพัฒนาที่ 4 การประเมินผลการนิเทศ ส่วนที่ 3 กระบวนการพัฒนา ส่วนที่ 4 การประเมินผล และส่วนที่ 5 เงื่อนไขความสำเร็จทั้งนี้เป็น

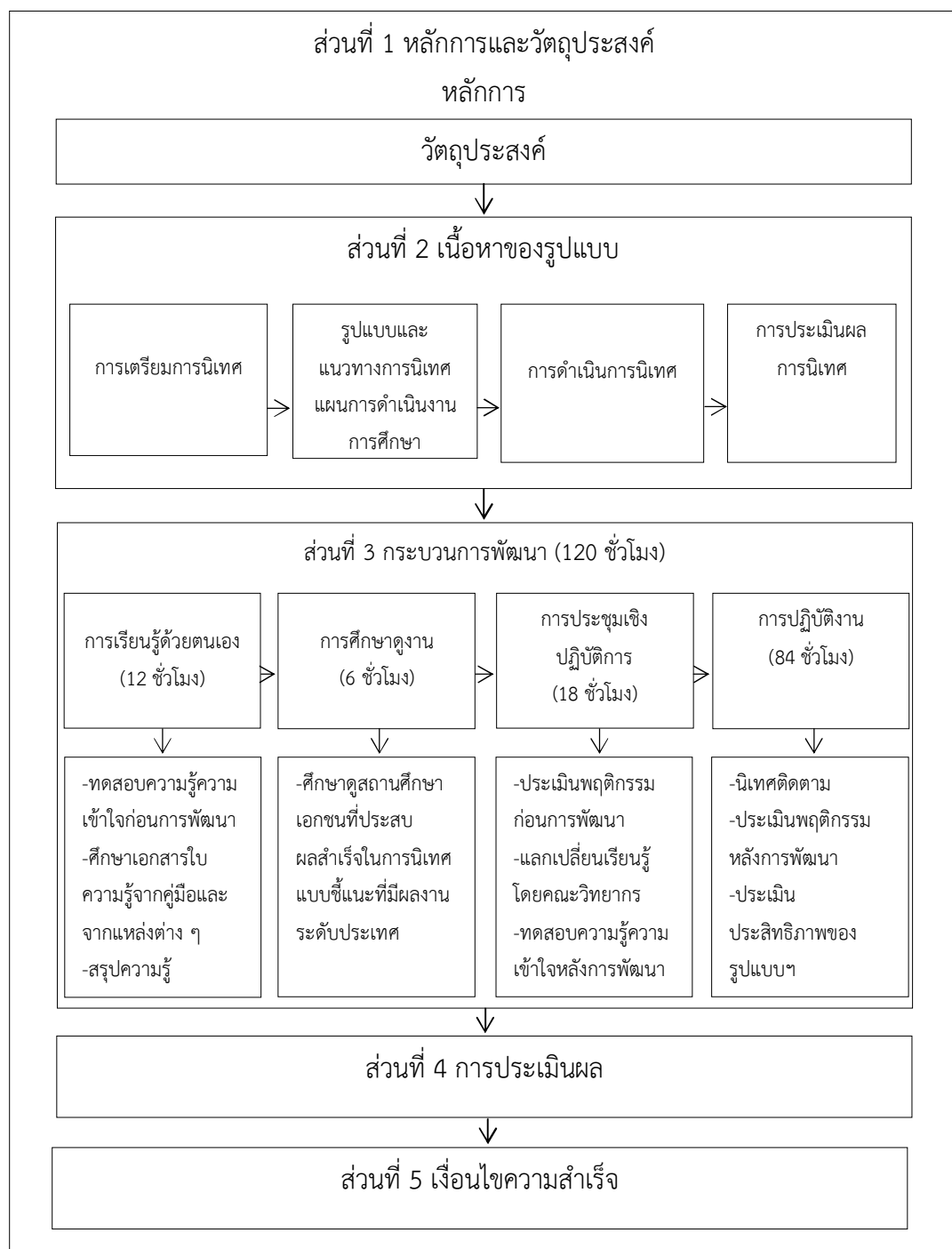
เพราะว่าผู้วิจัยได้ศึกษาข้อมูลเชิงปริมาณและข้อมูลเชิงคุณภาพที่ถูกต้องสร้างรูปแบบการพัฒนาตามหลักทฤษฎีของการสร้างรูปแบบ ดังที่ อีระ รุญเจริญ (2546), ทิศนา ขัมมณี (2546) และ Keeves (1988) ได้นำเสนอไว้ว่า องค์ประกอบของรูปแบบ ประกอบด้วย 5 ส่วน ได้แก่ ส่วนที่ 1 หลักการและวัตถุประสงค์ ส่วนที่ 2 เนื้อหาของรูปแบบ ส่วนที่ 3 กระบวนการพัฒนาส่วนที่ 4 การประเมินผล และส่วนที่ 5 เงื่อนไขความสำเร็จสอดคล้องกับงานวิจัยของ สามารถ ผ่องศรี (2562) ได้วิจัยเรื่อง รูปแบบการนิเทศการจัดการเรียนรู้ภาษาไทยที่มีประสิทธิผลของโรงเรียนประถมศึกษาเอกชน ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือผลการวิจัยพบว่า รูปแบบการนิเทศการจัดการเรียนรู้ภาษาไทยที่มีประสิทธิผลของโรงเรียนประถมศึกษาเอกชนในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ พบว่า มีองค์ประกอบหลัก 5 ประการ คือ (1)หลักการของรูปแบบ (2)วัตถุประสงค์ของรูปแบบ (3)กระบวนการนิเทศการจัดการเรียนรู้ภาษาไทยที่มีประสิทธิผล มี 6 ขั้นตอน คือ การศึกษาสภาพปัจจุบัน(Survey=S) การจัดการให้ความรู้ (Educate=E) การวางแผนการนิเทศ(Plan=P) การปฏิบัติการนิเทศ(Implement=I) การสะท้อนผลการนิเทศ(Reflect=R) และการประเมินผล(Evaluation=E) (4)การประเมินรูปแบบ และ (5)เงื่อนไขความสำเร็จของการนำรูปแบบไปใช้ และสอดคล้องกับงานวิจัยของ สรรเพชญ์ ศิริเกตุ (2563) ได้วิจัยเรื่อง การพัฒนารูปแบบการนิเทศภายในแบบมีส่วนร่วมของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดกาฬสินธุ์ ผลการวิจัยพบว่า รูปแบบการนิเทศประกอบด้วย 1)หลักการ 2)วัตถุประสงค์ 3)วิธีดำเนินการ ประกอบด้วย 5 ด้าน ได้แก่ 3.1)ด้านการเตรียมการนิเทศ 3.2)ด้านวิธีและแนวปฏิบัติในการนิเทศ 3.3)ด้านเครื่องมือประกอบการนิเทศ 3.4)ด้านการดำเนินการนิเทศ 5)ด้านการสรุปและประเมินผลการนิเทศ 4)การประเมิน 5)เงื่อนไขความสำเร็จ

6.2.2 ผลการประเมินความเหมาะสม และความเป็นไปได้ของรูปแบบการนิเทศภายในแบบมีส่วนร่วมของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ พบว่ามีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก และความเป็นไปได้อยู่ในระดับมากที่สุด ทั้งนี้เป็นเพราะว่า ผู้วิจัยได้ศึกษาการนิเทศภายในแบบมีส่วนร่วม ทั้งจากเอกสารตำรางานวิจัยที่เกี่ยวข้องทั้งในประเทศและต่างประเทศ จากการสัมภาษณ์ผู้บริหารสถานศึกษา ครู กศน. ได้ข้อมูลเชิงคุณภาพนำมาয়กร่างรูปแบบเพื่อให้เกิดเป็นรูปแบบการพัฒนาการนิเทศที่ช่วยพัฒนาบุคลากรในการปฏิบัติงานให้มีประสิทธิภาพ ดังที่ สถาบันพัฒนาครู คณาจารย์และบุคลากรทางการศึกษา (2550) ได้เสนอความสำคัญของการนิเทศแบบชี้แนะ ไว้ว่า เป็นวิธีการพัฒนาบุคลากรให้สามารถปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพโดยการแนะนำหรือเรียนรู้จากผู้ชำนาญการในลักษณะได้รับคำแนะนำหรือเรียนรู้จากผู้ชำนาญการ ในลักษณะได้รับคำแนะนำหรือเรียนรู้ไปพร้อมๆ กับการปฏิบัติงานสอดคล้องกับงานวิจัยของ อนงค์นาถ เคนโพธิ์ (2562) ได้วิจัยเรื่อง การพัฒนารูปแบบการนิเทศเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะการจัดการเรียนรู้ในโรงเรียนประถมศึกษา ผลการวิจัยพบว่า รูปแบบการนิเทศเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะการจัดการเรียนรู้ในโรงเรียนประถมศึกษาที่พัฒนาขึ้นแบบ ROAD มีความเหมาะสม ความเป็นไปได้และเป็นประโยชน์อยู่ในระดับมากและสอดคล้องกับงานวิจัยของ

สมหวัง พันธะลี (2562) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การพัฒนาระบบการนิเทศการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิด การสอนแนะและการเป็นที่เลี้ยงครูสำหรับศึกษานิเทศก์ พบว่า ผลการประเมินระบบการนิเทศฯ มีความเหมาะสมและมีความเป็นไปได้อยู่ในระดับมากที่สุด

7. องค์ความรู้ใหม่

องค์ความรู้ใหม่ที่ได้จากรูปแบบการนิเทศภายในแบบมีส่วนร่วมของสถานศึกษา สังกัดสำนักงาน ส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ดังภาพที่ 1

จากภาพที่ 1 องค์กรความรู้ที่ได้จากการวิจัยครั้งนี้รูปแบบการนิเทศภายในแบบมีส่วนร่วมของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ มีโครงสร้างตามองค์ประกอบของรูปแบบ ได้แก่ หลักการและวัตถุประสงค์ เนื้อหาของรูปแบบ กระบวนการพัฒนา การประเมินผล และเงื่อนไขความสำเร็จ เป็นโครงสร้างของการพัฒนานำไปพัฒนาบุคลากรให้มีความรู้ความเข้าใจตามกระบวนการและนำเนื้อหาที่ได้รับการพัฒนาไปพัฒนาต่อในสถานศึกษาเพื่อยกระดับคุณภาพการศึกษาในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ตามสภาพบริบทในพื้นที่ต่อไป

8. ข้อเสนอแนะ

8.1 ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

8.1.1 ผลการศึกษาสภาพปัจจุบันของการนิเทศภายในแบบมีส่วนร่วมของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ พบว่า ด้านการเตรียมการนิเทศมีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด ($\bar{X}=3.33$) และเมื่อนำมาจัดลำดับความต้องการ จำเป็นปรากฏว่ามีความต้องการจำเป็นอยู่อันดับ 1 ($PNI_{modified}=0.402$) แสดงให้เห็นว่า การนิเทศภายในแบบมีส่วนร่วมของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยขั้นตอนการเตรียมการนิเทศเป็นกระบวนการสำคัญที่จะช่วยพัฒนาคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาให้บรรลุผลสำเร็จได้ ตลอดจนส่งผลให้ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในสถานศึกษามีส่วนร่วมในการพัฒนาคุณภาพการศึกษา ดังนั้น ผู้บริหารในระดับสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย ควรมีการกำหนดนโยบายและขับเคลื่อนการนิเทศภายในแบบมีส่วนร่วมของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอย่างเป็นรูปธรรม

8.2 ข้อเสนอแนะสำหรับผู้ปฏิบัติ

8.2.1 ผู้บริหารสถานศึกษาควรนำนโยบายการนิเทศภายในแบบมีส่วนร่วมของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยมาปฏิบัติได้อย่างต่อเนื่องให้เห็นเป็นรูปธรรมมีการมอบหมายงานตามโครงสร้างการบริหารสถานศึกษา และส่งเสริม สนับสนุน นิเทศและติดตามอย่างต่อเนื่องโดยทุกฝ่ายเข้ามามีส่วนร่วมในการนิเทศการศึกษา

8.2.2 ครูและบุคลากรทางการศึกษาในสถานศึกษา ปฏิบัติตามรูปแบบการนิเทศภายในแบบมีส่วนร่วมของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยบูรณาการกับการปฏิบัติงานในสถานศึกษา และรับฟังข้อคิดเห็นข้อเสนอแนะจากทุกฝ่าย เพื่อการพัฒนาและยกระดับคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาเอกชนให้เป็นที่ยอมรับ

8.3 ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

8.3.1 ผลจากการศึกษาสภาพปัจจุบันของการนิเทศภายในแบบมีส่วนร่วมของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย พบว่า ด้านการเตรียมการ นิเทศมีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด และเมื่อนำมาจัดลำดับความต้องการจำเป็นปรากฏว่ามีความต้องการจำเป็น อยู่อันดับ 1 ควรมีการวิจัยในครั้งต่อไปในเชิงลึกเพื่อการนิเทศภายในแบบมีส่วนร่วมของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยด้านดังกล่าวให้มีการพัฒนา ในทางที่ดีขึ้น ในลักษณะการวิจัยและพัฒนา เช่น โปรแกรมการพัฒนา การพัฒนาระบบการบริหาร หรือการพัฒนากลยุทธ์การนิเทศภายใน ในขั้นตอนดังกล่าว

9. บรรณานุกรม

- กรมส่งเสริมคุณภาพสิ่งแวดล้อม. (2564). รายงานสรุปจำนวนสมาชิกเครือข่าย ทสม. เปรียบเทียบ กับจำนวนหมู่บ้าน ตำบล อำเภอ จังหวัดและจำนวนรวมของประเทศ. สืบค้นเมื่อ 14 มีนาคม 2564. จาก <https://datacenter.deqp.go.th/service-portal/tsm-network-system/report/member-location-all/>
- ทิพากร กิ่งมิ่งแฮ. (2560). การพัฒนาแนวทางการนิเทศแบบสอนแนะสำหรับสถานศึกษา สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 4. วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษา มหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารและพัฒนาศึกษา. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัย มหาสารคาม.
- ทิตนา แคมมณี. (2546). 14 วิธีสอนสำหรับครูมืออาชีพ. พิมพ์ครั้งที่ 4. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์ มหาวิทยาลัย.
- ธิดา ชันดาวงศ์. (2558). การพัฒนารูปแบบการนิเทศแนวใหม่เพื่อพัฒนาคุณภาพครูปฐมวัยสังกัด คณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. วารสารราชพฤกษ์. 12(1). 45-50.
- ธีระ รุญเจริญ. (2546). การบริหารโรงเรียนยุคปฏิรูปการศึกษา. กรุงเทพฯ : ข้าวฟ่าง.
- บุญชม ศรีสะอาด. (2556). วิธีการทางสถิติสำหรับวิจัย เล่ม 1. พิมพ์ครั้งที่ 5. กรุงเทพฯ : สุวีริยาสาส์น.
- เยาวดี วิบูลย์ศรี. (2552). การวัดผลและการสร้างแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์. พิมพ์ครั้งที่ 8. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สถาบันพัฒนาครู คณาจารย์และบุคลากรทางการศึกษา. (2550). Teacher Watch. นครปฐม : สถาบันพัฒนาครู คณาจารย์และบุคลากรทางการศึกษา.
- สมหวัง พันธะลี. (2562). การพัฒนาระบบการนิเทศการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดการสอนแนะและการเป็นพี่เลี้ยงครูสำหรับศึกษานิเทศก์. วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษา ศึกษานิเทศน์ สาขาวิชาการบริหารและพัฒนาศึกษา. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.

- สรรเพชญ ศิริเกตุ. (2563). การพัฒนารูปแบบการนิเทศภายในแบบมีส่วนร่วมของสถานศึกษา
สังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดกาฬสินธุ์.
วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารและพัฒนาศึกษา.
บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- สายฟ้า หาสีสุข. (2564). การพัฒนารูปแบบการนิเทศการสอนภาษาไทยในสถานศึกษา สังกัด
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 4. วารสารวิชาการแสงอีสาน. 18 (2).
97-108.
- สุรศักดิ์ ปาเฮ. (2545). การนิเทศภายในหัวใจของการปฏิรูปการเรียนรู้ในโรงเรียน. วารสารวิชาการ.
5(8). 25-31.
- อดิศักดิ์ สมบูรณ์กุล. (2553). การศึกษาปัญหาและแนวทางการพัฒนากการนิเทศภายในโรงเรียน
ของอำเภอวัฒนานคร สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสระแก้ว เขต 2. วิทยานิพนธ์
การศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยบูรพา.
- อนงค์นาล เคนโพธิ์. (2562). การพัฒนารูปแบบการนิเทศเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะการจัดการ
เรียนรู้ในโรงเรียนประถมศึกษา. วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชา
การบริหารและพัฒนาศึกษา. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- อมรรัตน์ ราชจันดี. (2560). การพัฒนาแนวทางการนิเทศภายในสำหรับศูนย์การศึกษานอกระบบ
และการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอ สังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและ
การศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดขอนแก่น. วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต
สาขาวิชาการบริหารการศึกษา. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- อรอุมา บวรศักดิ์. (2561). การพัฒนารูปแบบการนิเทศที่ส่งเสริมทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณ
สำหรับครูวิทยาศาสตร์ในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา. วิทยานิพนธ์ปริญญา
การศึกษาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการนิเทศการศึกษา. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัย
มหาสารคาม.
- อัญชลี ธรรมะวิธีกุล. (2553). การนิเทศ กศน.. สืบค้นเมื่อ 14 มีนาคม 2564. จาก [https://
panchalee.wordpress.com](https://panchalee.wordpress.com)
- อุทุมพร จามรมาน. (2554). โมเดลคืออะไร. กรุงเทพฯ : เอช อาร์ เซ็นเตอร์.
- Bardo, J. W. & Hartman, J. J. (1982). *Urban society : A systemic introduction*. New York :
peacock.
- Good, C.V. (1993). *Dictionary for education*. 3rd ed. New York : McGraw-Hall Book.
- Keevep, P.J. (1988). *Educational research, methodology and measurement international
handbook*. Oxford : Pergamon Press.